

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Mt 3, 13-17

Urunk megkeresztelkedése („A” év)

Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIAS 29.11)

+ EVANGÉLIUM Szent Máté könyvéből

Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik

Abban az időben:

Jézus elment Galileából a Jordán (folyó) mellé Jánoshoz, hogy megkeresztelkedjék nála. János azonban tiltakozott: „Neked kellene megkeresztelned engem, és te jössz hozzám?” Jézus azonban így szólt: „Hagyd ezt most, mert úgy illik, hogy teljesítsük mindazt, ami igazságos.” Erre, János engedett neki.

Jézus pedig megkeresztelkedett. Mihelyt feljött a vízből, íme, megnyílt az ég, és látta Isten Lelkét galamb módjára magára szállni. És íme, hang hallatszott az égből: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik!”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹³ Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ.

Akkor eljön Jézus Galileából a Jordánhoz, Jánoshoz, hogy alámeríttessék ő általa.

¹⁴ ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;

De János megpróbálta visszatartani őt mondván: „Én nekem van szükségem, hogy teáltalad alámeríttessem, és te jössz énhozzám?”

¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν.

De Jézus felelve mondta ő neki: „Hagyd most, ugyanis így illő, hogy mi beteljesítsünk minden igazságosságot.” Akkor hagyja őt.

¹⁶ βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ ἰδοὺ ἠνεώχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὥσει περιστερὰν ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν.

Megkereszteltetve pedig Jézus tüstént feljött a vízből: és íme, az egek megnyitattak neki, és látta az Isten lelkét, mint egy galamb leszállót és őreá jövőt.

¹⁷ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

És íme, hang az egekből szóló: „Ez az én szeretett fiam, akiben tetszésemet leltem.

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹³ TUNC VENIT IESUS A GALILAEA IN IORDANEM AD IOANNEM, UT BAPTIZARETUR AB EO.

¹³ Akkor Jézus Galileából elment Jánoshoz a Jordán mellé, hogy megkeresztelkedjék.

¹³ Akkor Jézus eljött Galileából a Jordán mellé Jánoshoz, hogy az megkeresztelje őt.

¹³ Akkor Jézus Galileából Jánoshoz ment a Jordán mellé, hogy megkeresztelkedjék.

¹³ *Akkor eljöve Jézus Galileából a Jordán mellé Jánoshoz, hogy megkeresztelkedjék ő általa.*

¹³ Akkor eljött Jézus Galileából a Jordán mellé Jánoshoz, hogy megkeresztelje.

¹⁴ IOANNES AUTEM PROHIBEBAT EUM DICENS: “EGO A TE DEBEO BAPTIZARI, ET TU VENIS AD ME?”.

¹⁴ János igyekezett visszatartani: „Nekem van szükségem a te keresztségedre – mondta –, s te jössz hozzám?”

¹⁴ De János igyekezett visszatartani: »Nekem van szükségem arra, hogy megkeresztelkedjem általad, és te jössz hozzám?«

¹⁴ *János azonban igyekezett visszatartani őt: „Nekem van szükségem a te keresztségedre, mondta, és te jössz énhozzám?”*

¹⁴ *János azonban visszatartja vala őt, mondván: Nékem kell általad megkeresztelkednem, és te jósz én hozzám?*

¹⁴ János azonban próbálta visszatartani: – Nekem van szükségem arra, hogy megkeresztelj, és te jössz hozzám?

¹⁵ RESPONDENS AUTEM IESUS DIXIT EI: “SINE MODO, SIC ENIM DECET NOS IMPLERE OMNEM IUSTITIAM”. TUNC DIMITTIT EUM.

¹⁵ Jézus ezt mondta: „Hagyd ezt most! Illő, hogy mindent megtegyünk, ami elő van írva.” Erre engedett neki.

¹⁵ Jézus azonban ezt válaszolta neki: »Hagyd ezt most, mert így illik teljesítenünk minden igazságosságot.« Akkor engedett neki.

¹⁵ *Jézus így felelt: „Hagyd el ezt most! Úgy illik, hogy teljesítsük mindazt, ami méltányos.” Erre odaengedte.*

¹⁵ *Jézus pedig felelvén, monda néki: Engedj most, mert így illik nekünk minden igazságot betöltenünk. Ekkor engede néki.*

¹⁵ Jézus így válaszolt: – Engedj most! Az illik hozzánk, hogy így teljesítsünk be minden igazságot. Akkor engedett neki.

¹⁶ BAPTIZATUS AUTEM IESUS, CONFESTIM ASCENDIT DE AQUA; ET ECCE APERTI SUNT EI CAELI, ET VIDIT SPIRITUM DEI DESCENDENTEM SICUT COLUMBAM ET VENIENTEM SUPER SE.

¹⁶ Megkeresztelkedése után Jézus nyomban feljött a vízből. Akkor megnyílt az ég, és látta, hogy az Isten Lelke mint galamb leszállt és föléje ereszkedett.

¹⁶ Miután Jézus megkeresztelkedett, mindjárt feljött a vízből, és íme, az ég megnyílt neki, és látta az Isten Lelkét, mint galambot leereszkedni és rászállni.

¹⁶ *Megkeresztelkedése után Jézus azonnal feljött a vízből, mire megnyílt neki az ég és látta, hogy Isten Lelke galamb képében leereszkedik és rászáll.*

¹⁶ És Jézus megkeresztelkedvén, azonnal kijöve a vízből; és ímé az eget megnyilatkozásának néki, és ő látá az Istennek Lelkét alájőni mintegy galambot és ő reá szállani.

¹⁶ Miután megkeresztelkedett, Jézus azonnal kijött a vízből, és ímé, megnyílt a menny, és látta, hogy Isten Lelke, mint egy galamb, ráereszkedik.

¹⁷ ET ECCE VOX DE CAELIS DICENS: “HIC EST FILIUS MEUS DILECTUS, IN QUO MIHI COMPLACUI”.

¹⁷ Az égből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik.”

¹⁷ És ímé, egy hang hangzott az égből: »Ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik«.

¹⁷ Akkor a mennyből ez a szózat hangzott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik.”

¹⁷ És ímé egy égi hang ezt mondja vala: Ez amaz én szerelmes fiam, a kiben én gyönyörködöm.

¹⁷ És ímé, hang szólt a mennyből: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.”

1.3. BEHATÁROLÁS

Szakaszunk Máté 28 fejezetből álló evangéliumának szinte az elején található. Az első két fejezetben gyermekségtörténeteket olvashatunk, melyek az Egyiptomba való meneküléssel zárulnak (Mt 2,23). Ez követően, közvetlenül a szakaszunk előtt Keresztelő János működésének és igehirdetésének leírása található (Mt 2,1-13). A helyszín már nem Egyiptom, hanem Júdea pusztasága, s Jézus sem gyermek már.

János a pusztában tanít, bűnbánatra szólít fel és felhívja a figyelmet a közelgő Messiásra. Tanításával és tevékenységével teljes mértékben Jézusra mutat, aki a 3,13-ban meg is jelenik, amikor eljön Jánoshoz megkeresztelkedni. A megkeresztelkedéssel, a Lélek leszállásával és Isten igazolásával Jézus megkezdheti nyilvános működését, mely a szakaszunkat követő megkísértés (Mt 4,1-11) után meg is történik: Kafarnaumban (Mt 4,17-) majd Galileában (Mt 4,23-) kezd tanítani az Isten országáról.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Ezzel a szakasszal az evangélista Jézus nyilvános földi működésének kezdetén hangsúlyozni kívánja az Úr alázatát, aki sorsközösséget vállal

az emberiséggel: egy lesz közülünk, s habár büntelen, mégis a bűnös emberekhez hasonlóan megkeresztelkedik Jánosnál. Továbbá Máté megsejteti Jézus tevékenységének szentháromságos dimenzióját is, akiről, mint Fiáról, tanúságot tesz az Atya, s akit eltölt a Lélek. Ahol Jézus, ott van az Atya és a Szentlélek is. Jézus velük egységben él, cselekszik. Az Úr küldetése pedig az, hogy kitárja mindenki előtt az eget, vagyis, hogy mindazok, akik hisznek benne, üdvözüljenek: eljussanak az örök életre.

Az egész evangéliumon végig vonulnak ezek az itt felvillantott szempontok: Jézus, az Isten Fia közösséget vállal velünk, hogy kinyilatkoztatva, feltárva nekünk Istent, meghívjon mindenkit a mennyországba.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

βαπτισθῆναι (*báptiszthénáj*): bemeríteni, alámeríteni, kereszteni (Mt 3,13-14)

A „βαπτίζω” kifejezés a Máté-evangélium elején Keresztelő Szent János tevékenységéhez kapcsolódik, aki bemeríti a vízbe a bűnbánatot tartókat (Mt 3,6.11), megkereszteli Jézust (Mt 3,13-14.16). Habár János hirdeti, hogy a Messiás tűzzel és Szentlélekkel fog majd kereszteni (Mt 3,11), Máté nem beszél Jézus földi tevékenységében erről. (A Zebedeus fiúk kapcsán sem említi meg a keresztséget, szemben Márkkal: Mt 20,22-23; Mk 10,38-39.) Viszont a feltámadt Úr missziós parancsában megtaláljuk ezt a kifejezést: Jézus tanításra (igehirdetésre) és keresztelésre küldi tanítványait, s megígéri, hogy velük marad (Mt 28,19-20). Vagyis a feltámadt Jézus Krisztus a tanítványain keresztül a Szentlélek által tanít, hirdeti az örömhírt és kereszti a világ végéig! Ma is...

ἠνεώχθησαν (*éneókhthészán*): felnyit, megnyit, kinyit, felnyílik, megnyílik, kinyílik (Mt 3,16)

Jézus nyilvános földi működésének kezdetén és végén is megtalálható ez a kifejezés (Mt 3,16; 27,52). A megkeresztelkedéskor az egek megnyílása azt jelképezi (Mt 3,16), hogy Jézus megnyitja az emberek számára a mennyet, vagyis kinyilatkoztatja, megismerteti az Atyát, s lehetővé teszi mindenki számára a mennybe való eljutást. Kereszthalála után megnyílnak a sírok (Mt 27,52), ami pedig az élet győzelmét: a feltámadást hirdeti. Mindkét esetben szenvedő szerkezetben áll a szó, ami arra utal, hogy Isten a cselekvő (passivum theologicum): egyedül Ő tudja megnyitni az eget és a sírokat, azaz egyedül Ő képes feltárni saját magát nekünk, és egyedül Ő képes legyőzni a halált és adni az örök életet. Jézus tevékenységét ebből a szemszögből is ábrázolja tehát az evangélista.

εὐδόκησα (*eudokészá*): tetszését lelteni valakiben, kedvező véleménye van valakiről, gyönyörködni, kedvét találni valakiben (Mt 3,17)

Máté nem csupán a kereszttelkezés kapcsán használja ezt a szót (Mt 3,17; Mk 1,11; Lk 3,22), hanem egy izajási, Jézusra vonatkozó jövendölésben (vö. Iz 42,1-4; Mt 12,18) és a színeváltozás epizódjában is (Mt 17,5). Mind a három alkalommal az Atya tesz tanúságot a Fiúról, akiben gyönyörködik. Az Atya és a Fiú közötti mélységes és titokzatos szeretet-vizony tárul fel ezáltal előttünk, ami Jézus erőforrása földi tevékenysége során. A színeváltozáskor Máté még hozzáfűzi az isteni szóhoz az „őt hallgassátok” felszólítást (Mt 17,5), amivel arra hív, hogy szemléljük Jézusnál, és tanuljuk meg tőle ezt a szoros, gyönyörű, fiúi kapcsolatot az Atyával.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Máté evangéliumán belül

Mt 5,17 Ne gondoljátok, hogy megszüntetni jöttem a törvényt vagy a prófétákat. Nem megszüntetni jöttem, hanem teljesé tenni.

Mt 12,18 Ez az én szolgám, akit kiválasztottam, szeretett fiam, akiben tetszésemet találok. Kiárasztom rá Lelkemet, és ítéletet hirdet a népeknek.

Mt 17,5 Amíg beszélt, hirtelen fényes felhő borult rájuk, s a felhőből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok!”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mk 1,9-11 Azokban a napokban történt, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkereszteltette magát Jánossal a Jordánban. Amikor feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég, és a Lélek galamb alakjában leszáll rá. Szózat is hallatszott az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

Lk 3,21-22 Ekkor történt, hogy amikor már az egész nép megkeresztelkedett és Jézus is fölvette a keresztséget, és amikor imádkozott, megnyílt az ég, és a Szentlélek galamb alakjában leszállt rá. Szózat is hallatszott az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

Jn 1,29-34 Másnap, amikor látta, hogy Jézus feléje tart, így szólt: „Nézzétek, az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűneit. Róla mondtam: A nyomomba lép valaki, aki nagyobb nálam, mert előbb volt, mint én. Én sem ismertem, de azért jöttem vízzel kereszteni, hogy megismertessem Izraellel.” Ezután János tanúsította: „Láttam a Lelket, amint galamb alakjában leszállt rá a mennyből, s rajta is maradt. Magam sem ismertem, de aki vízzel kereszteni küldött, azt mondta: Akire látod, hogy leszáll a Lélek s rajta is marad, az majd Szentlélekkel fog kereszteni. Láttam és tanúskodom róla, hogy ő az Isten Fia.”

Jn 12,28 Atyám, dicsőítsd meg nevedet!” Erre szózat hallatszott az égből: „Megdicsőítettem és ezután is megdicsőítem.”

Jn 13,6 Amikor Simon Péterhez ért, az tiltakozott: „Uram, te akarsz megmosni az én lábamat?!”

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Ter 22,2 Akkor ezt mondta neki: „Vedd egyetlen fiadat, akit szeretsz, Izsákot, menj Morijs földjére, s ott mutasd be égőáldozatul azon a hegyen, amelyet majd megnevezek neked.”

2Kir 5,1-14 Naamán, Arám királya seregének a vezére, nagyra becsült, kedvelt embere volt urának, mert általa adott az Úr győzelmet Arámnak. De ez az ember leprás volt. Az arámiak egyszer kivonultak portyázni, s Izrael földjéről magukkal hurcoltak egy lányt. Ez Naamán felesége szolgálatába került. S így szólt asszonyához: „Ha Aram a prófétához fordulna Szamáriában, biztosan megszabadítaná leprájától.” (Naamán) erre elment urához és előadta: „Így és így beszélt az Izrael földjéről való lány.” Arám királya azt

válaszolta: „Menj el, s adok neked egy levelet Izrael királya számára!” El is ment, s vitt magával 10 ezüstitalentumot, 6000 (sével) aranyat és 10 ünnepi köntöst. Aztán átadta Izrael királyának a levelet, amely így szólt: „Ezzel a levéllel egyszersmind szolgálmat, Naamánt is elküldöm hozzád, szabadítsd meg leprájától!” Amikor Izrael királya elolvasta a levelet, megszaggatta ruháját és felkiáltott: „Hát Isten vagyok én, hogy halált vagy életet tudjak osztogatni? Miért küldte hát ide ezt az embert, hogy szabadítsam meg leprájától? Világosan láthatjátok, csak ürügyet keres, hogy belém köthessen.” Amikor Elizeus meghallotta, hogy a király megszaggatta ruháját, elküldött hozzá s ezt üzenté neki: „Miért szaggattad meg ruhádat? Küldd el hozzám, aztán megtudja, hogy van próféta Izraelben.” Naamán tehát elment lovastul, kocsistul, és megállt Elizeus házának ajtaja előtt. Elizeus kiküldte hozzá egyik emberét, ezzel az üzenettel: „Menj, fürödj meg hétszer a Jordánban, és fölépül a tested, tiszta leszel!” Naamán megharagudott és azt mondta: „Nos, azt gondoltam, majd kijön, elélem áll és segítségül hívja az Úrnak, az ő Istenének a nevét, aztán a beteg rész fölé tartja kezét, s így megszabadít a leprától. Hát nem különbek Damaszkusz folyói, az Abana és a Parpar Izrael minden vizénél? Miért ne fürödhetnék hát meg azokban, hogy megtisztuljak?” Azzal megfordult, és haragosan elment onnan. Szolgái azonban eléje léptek és a lelkére beszéltek: „Atyám, ha a próféta valami nehezét kívánt volna, nem tennéd-e meg azt is? Mennyivel inkább (meg kell tenned), hogy csak azt mondta neked: Fürödj meg és tiszta leszel.” Leszállt hát, és Elizeus utasítása szerint hétszer alámerült a Jordánban. A teste újra olyan tiszta lett, akár egy kisgyerek teste.”

Zsolt 2,7 Az Úr végzését hirdetem; Ő így szólt hozzám: „A Fiam vagy, ma adtam neked életet.”

Iz 11,2 Az Úr lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és az értelem lelke; a tanács és az erősség lelke; a tudás és az Úr félelmének lelke

Iz 42,1 Nézzétek, a szolgám, akit támogatok, a választottam, akiben kedvem telik. Kiárasztom rá lelkemet, hogy igazságot vigyen a nemzeteknek.

Iz 62,4 Nem hívnak többé elhagyottnak, sem országotat magányosnak, hanem így neveznek: „én gyönyörűségem”, és országotat: „menyasszony”, mert az Úr örömét találja benned, s országod újra férjhez megy.

Jer 31,20 De hát nem oly kedves fiam nekem Efraim és nem oly dédelgetett gyermekem, hogy minden megfenyítése után meg ne kellene róla emlékeznem? Szívemnek meg kell indulnia, meg kell könyörölnöm rajtuk – mondja az Úr.

Ez 1,1 A 30. esztendőben, a negyedik hónapban, a hónap ötödik napján, amikor a száműzöttek között voltam a Kebár folyó mellett, megnyílt az ég, és isteni látomás tanúja voltam.

ApCsel 10,11 Láttam, hogy megnyílik az ég, és onnét valami lepedőféle ereszkedik alá négy csücskénél fogva a földre.

1Pt 4,14 Boldogok vagytok, ha Krisztus nevéért szidnak benneteket, mert a dicsőség Lelke, vagyis Isten Lelke nyugszik rajtatok.

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Nazianzi Szent Gergely: Krisztus megvilágíttatott, mindannyian megvilágíttattunk; Krisztus megkereszteltetett, mindannyian alászálltunk, hogy ugyanúgy felemelkedjünk mindannyian. Jézus megkereszteltetett. És csak ez kerül megfigyelésre? Nem kellene azonban szorgalommal más dolgokat is megfigyelni?

Természetesen, ki, kitől, és mikor? (keresztelés)

Azt úgy értem, hogy azoknak mondatik, akik hirtelen és véletlen járulnak a keresztséghez, nem mennek oda felkészülve, nem a lélek képzésére, az erény megszokásából így cselekszenek, így a megváltás számukra érintetlen marad. Jóllehet a kegyelem valóban ezt hozza, hogy a régmúlt bűnei visszaküldetnek (valóban a kegyelemről szól), ebből születik az a nagyobb félelem, hogy visszatér ugyanahhoz a hányadékhöz. A Keresztelő nem engedi: Jézus határozott. Tehát: „Nekem van szükségem a te keresztségedre – mondta –, s te jössz hozzám?” (Mt 3,14), mondja a lámpa a Napnak, a hang az Igének, a barát a Vőlegénynek, „asszonyok szülöttei közt nem született nagyobb” (Mt 11,11), minden teremtmény közül az Elsőszülöttnek. De mit mond Jézus?

„Hagyd ezt most! Illő, hogy mindent megtegyünk, ami elő van írva.” (Mt 3,15). Ez pedig szilárd elhatározásból és gazdaságból (a megváltásé) történt. Tudta, valóban, hogy röviddel azután ő maga kereszteli meg a Keresztelőt.

Szemben, Jézus is feljött a vízből, felemelte a magasba magával a világot, és azok az egek, amit Ádám, maga és utódai által bezárt – ahogy a paradicsommal történt a tüzes karddal –, ő úgy döntött, hogy behatol és újranyitja.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

528. Az Epifánia Jézusnak mint Izrael Messiásának, Isten Fiának és a világ Üdvözítőjének kinyilvánulása. A Jordánban történt keresztséggel és a kánai menyegzővel együtt ünnepli a napkeletről jött „bölcsek” Jézus-imádását. Az evangélium ezekben a „bölcsekben”, a környező világ pogány vallásainak képviselőiben azoknak a nemzeteknek zsenjeit látja, amelyek a megtestesülés által megvalósuló üdvösség örömhírét elfogadják. A bölcsek Jeruzsálembe jövelete a zsidók királyának imádására megmutatja, hogy Izraelben Dávid csillagának messiási fényénél azt keresik, aki a nemzetek királya lesz. Az ő jövetelük jelzi, hogy a pogányok csak akkor tudják fölfedezni Jézust és csak akkor tudják Őt imádni mint Isten Fiát és a világ Üdvözítőjét, ha a zsidókhoz fordulnak és elfogadják tőlük a messiási ígéreteket, ahogy azokat az Ószövetség tartalmazza. Az Epifánia hirdeti, hogy „az összes pogányok belépnek a patriarchák családjába”, és elnyerik „Izrael méltóságát”.

724. Máriában a Szentlélek nyilvánítja ki az Atyának a Szűz Fiává lett Fiát. Mária a végső teofánia égő csipkebokra: ő, a Szentlélektől betöltött, megmutatja az Igét testének alázatában, és megismerteti Őt a szegényekkel és a pogányok zsenijével.

280. A teremtés „Isten minden üdvözítő tettehez” képest alap, „az üdvösség történetének kezdete”, mely Krisztusban éri el csúcspontját. És megfordítva: Krisztus misztériuma a teremtés misztériumának végső megvilágítása; kinyilatkoztatja azt a célt, amiért „kezdetben teremtette Isten az eget és a földet” (Ter 1,1): Isten kezdettől fogva a Krisztusban lévő új teremtés dicsőségét akarta.

529. A bemutatás a Templomban úgy mutatja Jézust, mint az Elsőszülöttet, aki az Úrhoz tartozik mint sajátja. Simeonnal és Annával Izrael egész várakozása jön az Üdvözítőjével való találkozóra (a bizánci hagyomány ezt az ünnepet találkozásnak nevezi). Jézust fölismerik mint a régóta várt Messiást, mint „a nemzetek világosságát” és „Izrael dicsőségét”, de úgy is, mint „jelet, melynek ellene mondanak”. A fájdalom kardja, amit Máriának jövendölnek, előre hirdeti azt a másik, tökéletes és egyedülálló följánlást a kereszten, mely ajándékozni fogja azt az üdvösséget, melyet Isten „minden nép színe előtt készített”.

748. „Mivel Krisztus a nemzetek világossága, ez a Szentlélekben összeült szent Zsinat Krisztusnak az Egyház arcán tükröződő fényességével minden embert meg akar világosítani azért, hogy minden teremtménynek hirdeti az evangéliumot.” E szavakkal kezdődik a II. Vatikáni Zsinat „Egyházzal szóló dogmatikus konstitúciója”. Így a Zsinat megmutatja, hogy az Egyházzal szóló hitcikkely teljesen azoktól a cikkelyektől függ, amelyek Jézus Krisztusról szólnak. Az Egyháznak nincs más világossága, mint Krisztusé; ezért az egyházatyák kedvelt képe szerint a Holdhoz hasonlítható, melynek minden világossága a Nap fényének tükrözése.

1165. Amikor az Egyház Krisztus misztériumát ünnepli, imádságát egy szó hatja át: „Ma!”, visszhangozva az imádságot, melyet az Úr tanított neki és a Szentlélek hívását. Az élő Istennek ez a „mai napja”, melybe az ember meghívást kap, hogy belépjen, az egész történelmet fölülmúló és vezérlő Jézus húsvétjának az „óra”-ja:

„Az élet mindenké számára megnyílt, és örök világossággal telt meg minden. És a napkelték Napkeltéje előnti a mindenséget: és Ő, aki a „hajnalcsillag előtt” született, a halhatatlan és hatalmas Krisztus jobban ragyog mindenknek, mint a Nap. Ezért nekünk, az Őbenne hívőknek hosszú, örök és kiolthatatlan fényes nappalunk van, a misztikus húsvét.”

2466. Jézus Krisztusban Isten igazsága teljes mértékben megnyilvánul. Ő, akit kegyelem és igazság tölti be, „a világ világossága” (Jn 8,32). Ő az igazság. Mindaz, aki hisz Őbenne, nem marad sötétségben. Jézus tanítványa megmarad az Ő beszédében, hogy megismerje az igazságot, mely megszabadít és megszentel. Jézust követni annyit jelent, mint az igazság Lelkéből élni, akit az Atya küld az Ő nevében, és aki bevezet „a teljes igazságba” (Jn 16,13). Jézus tanítványainak az igazság föltétlen szeretetét tanítja: „A ti beszédetek legyen: az igen igen, a nem nem” (Mt 5,37).

2715. A szemlélődő ima a hit Jézusra szegezett tekintete. „Én Őt nézem, Ő meg engem néz”, mondta a tabernákulum előtt imádkozó ars-i parasztember kora szent plébánosának. Ez a ráfigyelés lemondás „önmagamról”. Az Ő tekintete tisztítja a szívet. Jézus tekintetének fénye megvilágosítja szívünk „szemét”; megtanít arra, hogy mindent az Ő igazságának és emberek iránti együttérzésének fényében lássunk. A szemlélődő ima

Krisztus életének misztériumaiban kezdődik. Így tanulja meg az „Úr belső ismeretét”, hogy jobban szeresse és kövesse Őt.

60. Az Ábrahámából származott nép lesz a letéteményese a Pátriárkáknak adott Ígéretnek, választott nép lesz, mely arra hivatott, hogy előkészítse Isten minden gyermekének az Egyház egységébe való összegyűjtését; ez a nép lesz az a törzsök, melybe a hívővé lett pogányok beoltást nyernek.

442. Ez nem érvényes Péterre, amikor Jézust mint „Krisztust, az élő Isten Fiát” vallja meg, mert Jézus ünnepélyesen válaszol neki: „Nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám” (Mt 16,17). Hasonlóképpen mondja Pál a damaszkuszi úton történt megtérésével kapcsolatban: „Amikor pedig úgy tetszett Istennek, aki engem már anyám méhétől kiválasztott és kegyelmével meghívott, hogy kinyilatkoztassa nekem a Fiát, hogy hirdessem a pogányoknak...” (Gal 1,15–16). „És azonnal hirdette a zsinagógákban, hogy Jézus az Isten Fia” (ApCsel 9,20). Ez a hitvallás volt kezdettől fogva az apostoli hit középpontja, és elsőként Péter vallotta meg ezt a hitet mint az Egyház alapját.

674. A Messiás dicsőséges eljövetele a történelem bármely pillanatában attól függ, hogy elismeri-e Őt „egész Izrael”, melynek egy része megátalkodott a „hitetlenségben” (Róm 11,20) Jézussal kapcsolatban. Szent Péter mondja pünkösöd után a jeruzsálemi zsidóknak: „Tartsatok tehát bűnbánatot és térjete meg, hogy eltöröltessenek bűneitek, hogy eljöjjön az Úr színe előtt a megbékélés ideje, és Isten elküldje Őt, aki számotokra Krisztussá rendeltetett, Jézust, akit az égnek kellett befogadnia egészen a nagy megújulás napjáig, amit Isten megmondott szent prófétái ajka által” (ApCsel 3,19–21). És Pál visszhangozza: „Ha már elvetésük megbékélése a világnak, mi más lesz a föl vételük, mint élet a halálból” (Róm 11,15). A zsidók összességének belépése a messiási üdvösségbe az összes pogányok után valósítja meg Isten népe számára „Krisztus teljességét” (Ef 4,13), amelyben „Isten lesz minden mindenben” (1Kor 15,28).

755. „Az Egyház megmunkált föld, vagyis Isten szántóföldje. Ezen a földön nő az az ősi olajfa, melynek szent gyökere a pátriárkák voltak, s melyben megtörtént és meg fog történni a zsidók és a pogányok kiengesztelődése. Az Egyházat a mennyei Földműves mint választott szőlőskertet telepítette. Krisztus az igazi szőlőtő, aki életet és termékenységet ad a vesszőknek, azaz nekünk, akik az Egyház által őbenne maradunk, s aki nélkül semmit sem tehetünk.

767. „A mű elkészülte után, melyet az Atya a Fiúra bízott, hogy elvégezze a földön, pünkösdkor elküldetett a Szentlélek, hogy szüntelenül megszentelje az Egyházat.” Az Egyház ekkor lett „nyilvánossá a sokaság előtt, és az igehirdetés által megkezdődött az evangélium terjedése a nemzetek között”. Mivel az Egyház minden ember „összehívása” az üdvösségre, természete szerint missziós, Krisztus küldi az összes néphez, hogy minden embert tanítvánnyá tegyen.

774. A görög müsztérión szót két szóval fordították latinra: mysteriummal és a sacramentummal. A későbbi értelmezésben a sacramentum inkább a látható jelét fejezi ki az üdvösség azon rejtett valóságának, amit a mysterium szó jelent. Ebben az értelemben Krisztus maga az üdvösség misztériuma: „Isten misztériuma ugyanis nem más, mint

Krisztus”. Az Ő szent és megszentelő emberségének üdvözítő műve az üdvösség szakramentuma, mely az Egyház szentségeiben (melyeket a keleti egyházak a „szent misztériumoknak” is neveznek) nyilvánul meg és működik. A hét szentség azok a jelek és eszközök, melyek által a Szentlélek kiárasztja Krisztusnak, a Főnek kegyelmét az Egyházra, ami az ő Teste. Az Egyház tehát hordozza és közli a láthatatlan kegyelmet, melyet ő maga jelez. Ebben az analóg értelemben nevezzük az Egyházat is „szentségnek”.

775. „Az Egyház Krisztusban mintegy szentsége, azaz jele és eszköze az Istennel való bensőséges egyesülésnek és az egész emberi nem egységének”: hogy az emberek Istennel való bensőséges egyesülésének szentsége legyen, ez az Egyház elsődleges célja. Mivel az emberek közötti közösség az Istennel való egységben gyökerezik, az Egyház az emberi nem egységének is szentsége. Az Egyházban ez az egység már alakul, mivel az embereket összegyűjti „minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből” (Jel 7,9); ugyanakkor az Egyház „jele és eszköze” e még alakuló egység tökéletes megvalósulásának.

776. Mint szentség az Egyház Krisztus eszköze. „Az Egyház Krisztus kezében mindenki megváltásának eszköze”, „az üdvösség egyetemes szentsége”, mellyel Krisztus „Isten emberek iránti szeretetének misztériumát egyszerre kinyilvánítja és megvalósítja”. Az Egyház „Istennek az emberi nem iránti szeretete látható terve”, ami arra irányul, hogy „az egész emberi nem Isten egyetlen népévé váljon, Krisztus egy testévé nőjön össze, a Szentlélek egy templomává épüljön”.

781. „Jóllehet bármely időben élő és bármely nemzetből származó ember kedves Isten előtt, ha féli őt és teszi az igazságot, Istennek mégis úgy tetszett, hogy az embereket ne egyenként, minden társas kapcsolat kizárásával szentelje meg és üdvözítse, hanem néppé tegye őket, mely Őt igazságban megismeri és szentül szolgál Neki. Így tehát az izraelita népet kiválasztotta tulajdon népévé, szövetséget kötött vele és fokozatosan oktatta azáltal, hogy e nép történelmében önmagát és akaratának tervét kinyilvánította és a népet magának szentelte. Mindez azonban csak előkészítése és előképe volt annak az új és tökéletes szövetségnek, mely majd Krisztusban köttetik meg (...). Ezt az új Szövetséget Krisztus hozta létre, tudniillik az új Szövetséget az Ő vérében, a zsidókból és a pogányokból hívta meg a népet, mely nem test szerint, hanem a Lélekben alkot egységet.”

831. Az Egyház katolikus, mert Krisztus az emberi nem egészéhez küldte:

„Isten új népébe minden ember meghívást kap. Következésképp ezt a népet, noha mindig egy és egyetlen, ki kell terjeszteni az egész világra és minden történeti korszakra, hogy megvalósuljon Isten terve, aki kezdetben egy emberi természetet alkotott, és elhatározta, hogy szétszóródott gyermekeit egybegyűjti. (...) Ez az Isten népét ékesítő egyetemesség magának az Úrnak ajándéka, s ennek révén a katolikus Egyház hathatósan és szünet nélkül arra törekszik, hogy az egész emberiséget összes javaival a fő, Krisztus alatt, az ő Lelkének egységében foglalja újra össze.”

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA REDEMPTORI HOMINIS KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

20. Az Eucharisztia és a bűnbánat szentsége

A megváltás misztériumán, azaz Jézus Krisztus beteljesített megváltó művén belül az Egyház nemcsak Mestere Evangéliumának válik részesévé az Isten szava iránti hűség és az igazság szolgálata által, hanem reménnyel és szeretettel teljes engedelmissége révén Krisztus megváltó tettének erejéből is részesedik, melyet Ő szentségi formában elsősorban az Eucharishtiában fejezett ki és foglalt össze. Az Eucharisztia az egész szentségi élet alapja és csúcsa, melynek révén minden Krisztus-hívó elnyeri a megváltás üdvöztető erejét, miközben végig járja az utat a keresztség misztériumától – melyben az Apostol szava szerint eltemetkezünk Krisztus halálában – egészen a föltámadásban való osztozásig. Ebből a tanításból az is érthetőbbé válik, hogy mind az Egyház egészének, mind az egyes hívők szentségi élete miért éppen az Eucharishtiában éri el tökéletes teljességet. Ebben a szentségben ugyanis Krisztus akaratából szüntelenül megújul annak az áldozatnak a misztériuma, melyben a keresztt oltárán Ő egészen följánlotta magát az Atyának; az Atya pedig elfogadta ezt az áldozatot, és Fiának teljes odaadásáért, mellyel „engedelmes lett mindhalálig”, viszonzásul a maga atyai ajándékát adta, azaz az új halhatatlan életet a föltámadásban, mert az Atya kezdettől fogva forrása és ajándékozója minden életnek. Ez az új élet, mely magában foglalja a megfeszített Krisztus testi megdicsőülését, egyúttal hatékony jelévé vált az embernek szóló új ajándéknak is, aki a Szentlélek, aki által az isteni élet – melyet az Atya önmagában birtokol és ad a Fiának – közöltetik mindazokkal az emberekkel, akik egyggyé válnak Krisztussal.

Az Eucharisztia ennek az egységnek a legtökéletesebb szentsége. Amikor ugyanis ünnepeljük az Eucharishtiát részesedünk benne, egyesülünk a földi és mennyei Krisztussal, aki közbenjár értünk az Atyánál; de mindig áldozatának megváltó tette révén egyesülünk, az áldozat révén, mellyel megváltott minket, úgyhogy „drága áron vagyunk megváltva”. Ugyanakkor megváltásunk e „nagy ára” mutatja, mekkora jelentőséget tulajdonít Isten az embernek, s bizonyítja a Krisztusban elrejtett méltóságunkat is. Mert amikor Isten fiaivá válunk és fogadott gyermekek leszünk, Krisztushoz hasonlóan egyúttal „ország és papság” leszünk, és elnyerjük a „királyi papságot”, azaz részesévé válunk annak az egyszeri és visszavonhatatlan helyreállításnak, amellyel az örök Fiú, aki egyúttal igaz ember is, a világot és az embert újra visszavitte az Atyához. Az Eucharisztia az a szentség, melyben a legteljesebben fejeződik ki új életünk, benne Krisztus maga „tanúskodik” lelkünknek a Szentlélekben mindig és állandóan új formákban, hogy a Megváltás misztériumának részeseként vehetünk a kiengesztelés gyümölcseiből, amelyeket ő hozott létre és osztogat az Egyház szolgálataival.

Nemcsak a tanításban, hanem a létben alapvető igazság: az Eucharisztia építi az Egyházat, és úgy alakítja, hogy Isten népének igazi közössége, a hívők összegyűlt társasága legyen, melyet ugyanaz az egység jellemzi, melynek az Apostolok és az első tanítványok voltak részesei. Az Eucharisztia ezt a közösséget és egységet mindig újra építi; Krisztus áldozatának alapján építi és újíttja meg, hiszen annak kereszthalála emlékezetét őrzi, akinek vére árán meg vagyunk váltva. Így tehát az Eucharishtiában szinte megérintjük az Úr testének és vérének misztériumát, miként ezt a szentség alapításakor kimondott szavak mondják. S ugyanezek a szavak az alapítás erejéből következően az Eucharisztia folytonos ünneplésének is formája lettek, melyeket azok ejtenek ki, akik az Egyházban erre a szolgálatra vannak szentelve.

Az Egyház az Eucharishtiából él. Annak a szentségnek a kimeríthetetlen gazdagságából, melynek csodálatos lényegéről és hatásairól az egyházi Tanítóhivatal a legrégebb időktől fogva napjainkig ismételten tanított. Bizonyossággal állíthatjuk azonban, hogy e tanítás – jóllehet teológus lángelmék, nagy imádkozók, misztikusok és aszkéták gazdagították e szentség iránti teljes hitükkel – megállt a titok küszöbén, hiszen a megértésre törekvő értelem és az emberi szó képtelen elmondani azt, hogy tulajdonképpen mi is az Oltáriszentség, milyen hatásai vannak és mi történik benne. Az Eucharisztia tényleg kimondhatatlan szentség! Az Egyháznak mint Isten népének lényeges kötelessége s mindenekelőtt látható kegyelme és természetfölötti erőforrása az eucharisztikus életben és az Eucharisztia tiszteletében való kitartás és szüntelen haladás, s az Eucharisztia hatósugarán belüli lelki fejlődés. Éppen ezért még kevésbé tehetjük meg – akár gondolatban, akár életünkben, akár cselekedeteinkben –, hogy e valóban legszentebb szentséget megfosszuk igazi természetétől és sajátos jelentésétől. Mert ez a szentség egyszerre szentségi áldozat, szentségi egyesülés és szentségi jelenlét. És jóllehet igaz, hogy az Eucharisztia a Krisztust követő emberek emberi összetartozásának is jele volt mindig, és annak is kell maradnia, mégsem lehet úgy bánni vele, mintha csak „alkalom” lenne ezen összetartozás kifejezésére. Amikor tehát az Úr Testének és Vérének szentségét ünnepeljük, meg kell őriznünk ennek az isteni misztériumnak teljes mivoltát, és a szentségi jel teljes értelmét, mert Krisztus reálisan jelen van benne, „lelkünket kegyelemmel tölti el, s a jövődő dicsőség záloga nekünk adatik.” Innen következik az a kötelességünk is, hogy vallásos tisztelettel tartsuk meg a liturgikus szabályokat és mindazokat a formákat, melyek a közösség istentiszteletét kifejezik. Elsősorban azért, mert e szentségi jelben teljesen ránk bízva magát az Úr, szinte nem figyelve emberi gyarlóságainkra, méltatlanságunkra, mindennapi gyöngeségeinkre és elkövethető bűneinkre, melyekkel éppen őt bánthatjuk meg.

Az Egyházban ezért mindenkinek, de elsősorban a püspököknek és papoknak gondosan kell arra vigyázniuk, hogy a szeretetnek e Szentsége valóban Isten népe életének középpontjába kerüljön, hogy Krisztus az imádás minden szükséges formájával „szeretetet kapjon a szeretetért”, s így valóban lelkünk élete lehessen. Másrészt azonban soha nem feledkezhetünk meg Szent Pál szavairól: „Vizsgálja meg magát az ember, és csak azután egyen ebből a kenyérből és igyék ebből a kehelyből”. Ez az apostoli figyelmeztetés legalább közvetve utal az Eucharisztia és a bűnbánat szentsége közötti szoros összefüggésre is. Mert amint a tanító Krisztusnak és az Evangéliumnak ez volt az első szava: „tartsatok bűnbánatot és higgyetek az Evangéliumnak”, „metanoείτε”, úgy a szenvedés, a keresztség és a föltámadás Szentsége különösen is hangsúlyozza és megerősíti lelkünk felé ezt a buzdítást. Így az Eucharisztia és a bűnbánat szentsége megmutatja az evangéliumi lelkiület és az igaz keresztény élet kettős arculatát. Hiszen Krisztus, aki az eucharisztikus lakomára hív, sürget a bűnbánatra is, amikor megismétli: „tartsatok bűnbánatot!” A megtérés szüntelenül megújított szándéka nélkül az Eucharishtiában való részesedés elveszíti teljes megváltó hatását. Elvész, vagy legalábbis csökken a lélekben az a készség, hogy önmagát is odaadja Istennek lelki áldozatul, pedig ebben fejeződik ki lényegében és általánosan a Krisztus papságában való részesedésünk. Krisztusban ugyanis a papság összekapcsolódik önmaga föltámadásával és az Atya iránt önátadásával; s ez az odaadás, mert határtalan,

fölbreszti bennünk – a sokszorosan véges emberekben – annak szükségét, hogy egyre érettebben és egyre mélyebb megtéréssel forduljunk Isten felé.

Az elmúlt években sokat fáradoztak – az Egyház ősi hagyományainak teljesen megfelelően – azért, hogy megbecsülést szerezzenek a bűnbánat közösségi formáinak, s főleg a bűnbánat szentsége közösségi formáinak az Egyház életében. Ezek a törekvések kétségtelenül nagy segítséget jelentenek abban, hogy napjainkban gazdagabbá válják az Egyház bűnbánati gyakorlata. Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy a megtérés az ember bensőjének legmélyét érintő tett, melyet senki meg nem tehet a másik helyett, a közösség sem vállalhatja magára. Jóllehet a bűnbánati ájtatosságot közösen végző hívek testvéri közössége nagyon elősegítheti az egyes jelenlévők megtérését, elengedhetetlen, hogy végül is ebben az ájtatosságban ki-ki szíve mélyéről, bűnének teljes tudatában és Istenbe vetett bizalommal vallomást tegyen Isten előtt a zsoltáros szavaival: „Egyedül ellened vétettem”. Éppen ezért az Egyház, míg következetesen végzi a bűnbánat szentségének évszázadokon át kialakult gyakorlatát, nevezetesen az egyéni gyónást – amely a bánatot, az erősfogadást és az elégtételt is magába foglalja –, valójában őrzi az emberi lélek személyes jogát. Azt a jogot tudniillik, mely lehetővé teszi, hogy minden egyes hívő személy szerint közeledjék a megfeszített Krisztushoz, aki megbocsátja a bűnöket; aki a kiengesztelődés szentségének kiszolgáltatója által újra kimondja: „bűneid bocsánatot nyertek”, „menj, de többé ne vétkezzél!” Magától értetődik, hogy ez Krisztusnak is – minden egyes általa megváltott emberre vonatkozó – joga. Ez azt jelenti, hogy neki joga van hozzá, hogy négy szemközt találkozzék mindegyikünkkel abban a perdöntő órában, amit a megtérésünk és a bűnbocsánat órája jelent. Az Egyház a bűnbánat szentségének őrzésével egyúttal hitet tesz a Megváltás igaz és elevenítő misztériumának valósága mellett is, amely megfelel az ember belső igazságának, az emberi bűnösségnek és a lelkiismeret vágyainak. „Boldogok, akik éheznek és szomjazzák az igazságot, mert jóllakatják őket”. A bűnbánat szentsége az az eszköz, mely jóllakatja az embert azzal az igazsággal, amely a Megváltótól származik.

Az Egyházban, mely elsősorban napjainkban az Eucharisztia körül gyűlik össze, és igénye, hogy a hiteles eucharisztikus közösség az összes keresztény egységének jele legyen – mely egység lassan érlelődik is – elevenen kell tartani a bűnbánat szükségességét úgy is, mint szentséget, de úgy is, mint erényt. A bűnbánat erényéről VI. Pál pápa a Poenitemini kezdetű apostoli konstitúciójában beszélt. Az Egyház kötelességei közé tartozik, hogy megvalósítsa az ott elmondottakat. De olyan tárgyról van itt szó, melyet nekünk magunknak is még fontolóra kell vennünk, és pontosabban ki kell dolgoznunk általános megfontolások alapján. Még sokak tanácsát ki kell e kérdésben kérnünk a lelkipásztori kollegialitás szellemében, figyelembe véve a különböző hagyományokat és korunk emberének sajátos körülményeit. Mindazonáltal bizonyos, hogy az új Advent Egyházának, annak az Egyháznak, mely az Úr második eljövetelére készül, az Eucharisztia és a Bűnbánat Egyházának kell lennie. Életének és tevékenységének csak ilyen spirituális szemléletével lehet az Egyház isteni küldetésű, missziós Egyház, úgy, amint ezt az arculatát a II. Vatikáni Zsinat megmutatta.

SZENT VI. PÁL PÁPA EVANGELII NUNTIANDI KEZDETŰ APOSTOLI LEVELE

75. Nem képzelhető el evangelizáció a Szentlélek működése nélkül. A názáreti Jézusra keresztsége pillanatában leszáll a Szentlélek, miközben az Atya szava hallatszik: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik”. Ezek a szavak magukba foglalják Jézus kiválasztását és küldetését. „A Szentlélek vezette” a pusztába, ahol megvívja döntő harcát és kiállja a legnagyobb próbát, mielőtt megkezdí működését. „A Szentlélek erejével” tér vissza Galileába, és Názáretben kezdi el igehirdetését, önmagára alkalmazva Izajás sorait: „Az Úr lelke rajtam.” Majd így szól: „Ma beteljesült az Írás”. A tanítványoknak, mielőtt elküldi őket, ezt mondja: „Vegyétek a Szentlelket”.

Ténylegesen csak a Szentlélek eljövetele után, a Pünkösd napján kezdik meg az apostolok evangelizáló munkájukat az egész világon. Péter Joel próféciájának teljesülésével magyarázza az eseményt: „Kíárasztom Lelkemet”. Pétert eltölti a Szentlélek, amikor a népnek Jézusról, Isten Fiáról beszél. Pál is eltelik Szentlélekkel, mielőtt az apostoli munkának szenteli magát. Istvánt is Szentlélekkel telve választották meg a diakónusi szolgálatra és később ez képesíti a vértanúságra. A Szentlélek, aki szavakat adott Péter, Pál és a többi apostolok ajkára, leszállt „azokra is, akik meghallgatták a beszédet”.

Az egyház a Szentlélek vigasztalásával telve növekszik. A Szentlélek az egyház Lelke. Ő érteti meg a hívekkel Jézus tanításának, igazságainak mélyebb értelmét. Mint az egyház kezdetén, ma is ő munkálkodik mindazokban, akik az evangéliumot továbbadják: ha hagyják, hogy a Szentlélek birtokba vegye és vezesse őket. A Szentlélek ad ajkukra oly szavakat, amelyek nem tőlük maguktól valók – és ugyanakkor a Szentlélek készíti fel a hallgatók lelkét is, hogy megnyíljanak a Jó Hír és az Isten Országának hirdetése előtt.

Az evangelizáció jó módszerei fontosak, de soha, a legkiválóbb módszerek sem pótolhatják a Szentlélek csendes munkáját. Bármekkora legyen is a hithirdető tudása, mindez semmi, ha a Szentlélek nem kíséri. Őnélküle a leghatásosabb érvelés sem ér semmit. A legcsodálatosabb szociológiai vagy pszichológiai rendszerek is értéktelenek a Szentlélek segítségével nélkül.

Napjainkban –mondhatni – újból a Szentlélek kivételes korának társai vagyunk. Újból föl akarják őt fedezni, úgy, ahogyan a Szentírás elénk tárja. Boldogságot ad, ha valaki az ő irányításának engedi át magát. Sokan csak őrá akarnak figyelni, őtőle akarják magukat vezetettetni. A Szentléleknek az egész egyház életében döntő szerepe van, de elsősorban az evangelizációs küldetésben nyilatkozik meg. Nem ok nélkül kezdődik az evangelizáció a Szentlélek sugallatára Pünkösd hajnalán.

Úgy mondhatni: a Szentlélek az evangelizáció fő munkálója. Ő indít az evangélium hirdetésére, és ő készíti fel bensőleg a szíveket, hogy befogadják az üdvösség szavát. De azt is mondhatjuk, hogy ő az evangelizáció célja és beteljesülése: ő alkotja meg az „új teremtményt”, az új embert. Ennek az új embernek kialakítása az evangelizáció célja, a sokféleség egységében az egyházi közösségen belül. A Szentlélek segítségével hatol be az evangélium a világ szívébe, mert a Szentlélek segít felismerni az „idők jeleit”, az Isten jeleit, amelyeket az evangelizáció fölfedez és az emberek életében megvilágít. (...)

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

Az *evangélium* (Mt3,13-17) Jézus megkeresztelkedéséről szól, mint ahogyan az ünnep is erre emlékezik, erről kapta nevét. Jézus megkeresztelkedésének leírása arról tanúskodik, ahogyan az Atya kinyilatkoztatta Jézus kiválasztottságát, Istenfiúi, messiási voltát. Az Atya szózata mögött az Iz42,1 áll, mely az olvasmányban (Iz42,1-4.6-7) olvasható is a mai liturgiában, s Isten Szenvedő Szolgájáról szól. E két szakasz összekapcsolása azt jelzi, hogy Jézus ez a Szolga, és ő ebben az alázatos értelemben Messiás. Ezt az alázatosságát mutatja, hogy elment megkeresztelkedni Jánoshoz, sok bűnöshöz hasonlóan, noha Jézus büntelen volt. Az olvasmány és annak evangéliumi idézése tehát gazdagítja a Jézusról alkotott képet. Egyfelől megerősíti az ő kiválasztottságát – az ószövetségi szakasz királyi kijelöléshez hasonló módon mutatja be a szóban forgó Szolgát. Ezt erősíti a válaszos zsoltár (Zsolt28,1a és 2.3ac- 4.3b és 9b-10 4g. tónus), mely az Úrról, mint örök királyról énekel. Másfelől pedig hangsúlyozza az olvasmány Jézus alázatos, szelíd, a gyengék iránt érzékeny mivoltát. Ő az, aki megszabadítja a foglyokat, megnyitja a vakok szemét, s aki által az Isten szövetséget köt népével, és megvilágosítja a pogány nemzeteket is.

Alapmotívum, ahogyan a Szentlélek galambként leszáll Jézusra a megkeresztelkedésekor. Ezt az evangélium írja le, s ugyanerre hivatkozik a kezdőének és az ünnephez tartozó prefáció is. A válaszos zsoltárból ide kapcsolhatjuk azt a rész, mikor úgy szól, „az Úr lebeg a nagy vizek fölött”, felidézve bennünk a Teremtés könyvének leírását, mely szerint a világ kezdetén az Isten lelke lebegett a vizek fölött (Ter1,2). Jézus keresztségéről tanít már az Apostolok cselekedeteiben Péter apostol, melyet a szentleckében (ApCsel10,34-38) olvashatunk: „Ti tudjátok, hogy mi minden történt Galileától egész Judeáig attól kezdve, hogy János hirdette a keresztséget: Hogyan kente fel az Isten a názáreti Jézust Szentlélekkel és hatalommal” (ApCsel10,38).

Az Atya mennyei szózatát idézi az *alleluja vers* (Mk9,6), de a márkai olvasatban, s nem a megkeresztelkedés leírásánál elhangzót, hanem Jézus színeváltozásának történetét, mely mögött szintén az idézett izajási vers áll (Iz42,1). Itt nem a „kedvem telik” kifejezést olvashatjuk, hanem, hogy „őt hallgassátok”, buzdítván ezzel a liturgia résztvevőit Jézus szavának követésére. Ezt teszi az áldozás utáni könyörgés is, kiegészítve a mi istengyermeiségünk témájával: „Buzgón kérünk, hogy egyszülött Fiad tanítását készséges szívvel hallgatva, Isten gyermekeinek hívassunk, és valóban azok is legyünk”. Az áldozási ének (Jn1,32.34) azt emeli ki, hogy Jézus Isten Fia, róla tett tanúságot Keresztelő János.

Az *egyetemes könyörgések* is kapcsolódnak az evangéliumi üzenethez. Egyrészt azért imádkozunk, hogy Jézushoz hasonlóan Isten akaratát telessük (4. egyetemes könyörgés), másrészt pedig összekötik Jézus keresztségét minden hívő keresztény keresztségével, mely által nyilvánvalóvá válik a Krisztussal való egységünk és istengyermei mivoltunk (5. egyetemes könyörgés, illetve a pap kezdő és záró imádsága).

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

ÉNEKLŐ EGYHÁZ:

És szózat hallatszott az égből (526)

<http://nepenektar.hu/idoszak/vizkereszt/liturgia/26/allv/334/es-szozat-hallatszott-az-egbol-caeli-aperti>

GITÁROS ÉNEKEK:

Sillye Jenő: Hétköznapi Szentlelke

<https://www.youtube.com/watch?v=5YDkGC4O1ho>

Sillye Jenő: Íme, a szolgám

<https://www.youtube.com/watch?v=rBB9RMeq-7M>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Szent Hildegard: Éneke a Szentlélekről

Óh, Isten lelkének tüze, minden teremtmény életének élete,
szent vagy, ki a formákat élteted!
Szent ki írral kened a törések veszélyét s gyógyítva dörzsölöd a bűzös sebeket!
Szentség szellője, szelelője, szeretet tüzelője!

Óh zamat a mellekben, édes íz!
ki szíveinkbe átvivodsz az erények jó illatával.
Óh tiszta forrás, akiben példázható, hogy Isten maga köré gyűjti az idegent
s megkeresi az elveszettet.
Óh élet páncélja!
Óh egység záloga minden tagok között!
Óh tisztesség öve, áldj meg és tégy boldoggá!
Erős pálya, lelki út,
ki áthatoltál mindenben a magasságban,
s földi világban,
s minden mélység szurdokában: mindenkit összekötsz és egybehajtsz.
Általad felleg árad, levegő röpül, átvődik a kő,
vizek folyókat öntenek,
és zöld pompát izzad a barna föld. S te neveled a doktorok erényét,
akiket életükben a bölcsesség ihlete vidámít.
Dicsőség hát neked, ki a dicsőség hangja s élet öröme vagy;
remény és erős becsület, s fényességgel fizetsz!

Dóra Rappard: Csak a kegyelem

Támasz nincs velem – csak a kegyelem. Semmi más nem tart meg engem,

Mint törött mankó hagy cserben, s csak a kegyelem marad énvelem. Mit érek magam?
Mind haszontalan amit tettem és elértem; Megrontotta bűnöm, vétkem. Védő nincs velem
– csak a kegyelem. Isten jósága, Jézus halála, Szentlélek-adta új élet – más nem adhat

békességet nékem idelenn! – Csak a kegyelem. Boldog, ki bűnnel győztes harcra kél. megtisztul Jézus vérében, győz a Bárány erejében s zengi szüntelen: Csak a kegyelem... Ahogy sebzetten, észrevételen őz rejtőzik sűrűségbe, roskadok le Hozzád térve, s gyógyír nincs velem – csak a kegyelem. S bár az ős gonosz támad, ostoroz – kárt lelkemben hogyan tenne! Betakar Isten kegyelme! Csak az van velem! – Csak a kegyelem.

És ha fájdalom terhét hordozom, ha sötét, mély völgybe érek, ott is kísér tiszta fényed. Más fény nincs velem. – Csak a kegyelem. Hadd énekelem: Csak a kegyelem! Elég életre, halálra, elérni örök hazámba! Elég szüntelen. Csak a kegyelem.

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Miért áll be a bűntelen Jézus a kereszttelkedésre várók közé, s miért hagyja, hogy János megkeresztelje őt is?
- Vajon milyen érzések lehettek Jánosban a Jézussal való különleges találkozás során?
- Vajon Jézushoz hasonlóan bennem is van elég alázat ahhoz, hogy a nálam kisebb szolgálatát kérjem?
- Vajon az Atya bennem is kedvét leli? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem? Mit tehetek ennek érdekében?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Mindenható, örök Isten, te ünnepélyesen kinyilatkoztattad nekünk Krisztust mint szeretett Fiadat, amikor megkeresztelkedett a Jordán folyóban és szállt rá a Szentlélek. Add, hogy mindig kedved teljék bennünk, fogadott gyermekeidben, akik újjászülettünk vízből és Szentlélekből. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Bakonybéli Bencés Testvérek imádsága

Urunk, Jézus, te ismered embervoltunk örvénylő vizeit. Köszönjük, hogy megtestesülésed által részt vállaltál mindabból, ami ebben a földi létben körülvesz minket, köszönjük, hogy testvérünké lettél, s halálodban a mi mélységeinknél mélyebbre, az Atyától való elhagyatottságba merültél alá. A rajtad nyugvó Szentlélek erejéből engedd, hogy bűneinkből új életre támadva az Atya engedelmes gyermekeiként járassuk életünk útjait, s így Hozzád hasonlóan kedve telhessen bennünk is, szeretett fiaiban, s majdan feltámadásodban is testvéreid lehessünk. Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik (Mt 3,13-17)

(Forrás: Cathopic)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Öröm szemlélni az Atya és a Fiú közötti szeretet-viszonyt, aminek mi is részesei lehetünk. A Fiúban Isten fiaivá, gyermekeivé váltunk megkeresztelkedésünkkel (vö. Róm 8,15-17; Gal 4,5-7).
- A Szentlélek minden pillanatban velem van, és bármikor fohászkodhatom hozzá a kegyelmeiért és ajándékaiért, melyek megtisztítják bűnös lényemet.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Gyakran gondoljak arra és ünnepelem, hogy a mennyei Atya, mint gyermekében, gyönyörködik bennem is. Értékes vagyok tehát! S törekedjem ezzel a tekintettel nézni embertársaimat is!
- Az Istennel való szorosabb kapcsolatra és a bűneim elhagyására, igaz megbánására.

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyag* kiadványok elsődleges célja, hogy az imádságos bibliaolvasáshoz támpontokat adjanak. A segédanyagok felépítése a *lectio divina* módszer szerinti felosztást követi, egy kötetbe gyűjtve össze a bibliai szöveg megismerését segítő dokumentumok egy válogatását az evangéliumok római katolikus liturgia szerinti szakaszaihoz.

Lectio divina segédanyag, Urunk megkeresztelkedése („A” év)

Borítófotó © Cathopic

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Nazianzi Szent Gergely gondolatait a Bibbia dei Padri című olasz nyelvű kiadvány alapján Rácz Dávid fordította Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Sík Sándor: Jézus Krisztus – https://www.szepi.hu/irodalom/vallas/tima/tima_o82.html

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a lectio divina munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Révai László, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Szily Boglárka, Vermes Nikolett.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2023

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu